

ERFGOEDBEWAKERS
KEKEN MEE

Nieuwe Kampanje onder g

In Den Helder is in een oude havenloods een gloednieuw theater gebouwd, op het terrein van een verlaten scheepswerf. Het betere inpas- en aanpaswerk. Er staat nu een vitaal gebouw op een inspirerende locatie. Eric de Ruijter nam poolshoogte. 'Aan het resultaat is een grote liefde voor dit soort historische panden af te zien.' | FOTO'S: PETER VAN AALST, BERTIL VAN BEEK |

De nieuwe Kampanje in Den Helder is gevestigd op Willemsoord, de historische scheeps- en onderhoudswerf van de Koninklijke Marine, die sinds 1993 verlaten is. Willemsoord is nu het nieuwe uitgaanscentrum van de stad. Naast de Kampanje zijn er op het uitgestrekte terrein een bioscoop, diverse musea, een casino en diverse horecagelegenheden te vinden. Uitgangspunt was om de loodsen, uit baksteen opgetrokken in de industriële stijl van eind 19e eeuw met de typische gietijzeren dakspanten, aan de buitenkant in de oude glorie te herstellen. Vanwege de status van cultureel erfgoed is het ontwerpen van een theater in dergelijke hal-

len geen sinecure. De Rijksdienst voor het cultureel erfgoed kijkt over de schouder mee en omwonenden laten zich in de vele inspraakavonden ook niet onbetuigd. Aan de buitenkant mag alleen het hoogstnoodzakelijke aangepast worden en de binnenkant is vaak te fraai om te negeren. Het was daarom niet heel erg verrassend dat architectenbureau Van Dongen-Koschuch van voormalig Rijksbouwmeester Frits van Dongen, als winnaar van de prijsvraag uit de bus kwam. Hun ervaring op het gebied van het ombouwen en renoveren van beschermde gebouwen - Van Dongen heeft bijvoorbeeld de Philharmonie in Haarlem ook gedaan - kwam goed van

ietijzeren dakspanten

pas. Tekenend voor het proces is dat de toneeltoren zowat het enige nieuwe element aan de buitenkant van de gebouwen is. Om aan de regels te voldoen is deze in de stijl van het oude gebouw gebouwd, minder breed dan gewenst door hoofd techniek, Nico Hokke.

Kraanbaan

Het ontwerpteam heeft in de loodsen met een oppervlakte van bijna 8000 m2 een grote theaterzaal met 748 stoelen gebouwd, alsmede een uit de kluiten gewassen stadshal voor evenementen, waarin een theaterzaal van 270 stoelen gemaakt kan worden, een kleine zaal met 120 stoelen en een café-restaurant. Aan het resultaat is een grote liefde voor dit soort historische panden af te zien. Veel van het oorspronkelijke karakter van de gebouwen is behouden gebleven of zelfs op inventieve wijze hergebruikt. In de grote zaal is bijvoorbeeld van de oude kraanbaan een lichtbrug gemaakt. Het stellen van het licht vraagt daardoor wat extra aandacht, maar volgens Hokke blijven er meer dan genoeg mogelijkheden over en is het gewoon een kwestie van tevoren het lichtplan

goed doornemen. Dit soort creatieve en pragmatische aanpassingen waren talrijk in de loop van het ontwerp- en bouwproces.

Gang

Natuurlijk blijven er de komende tijd nog genoeg zaken over om aan te passen zoals de galm in de foyer naast de grote zaal, maar dat het een goed functionerend theater is geworden, wordt tijdens de uitgebreide rondleiding met Nico Hokke duidelijk. Dat is ook een gevolg van de goede samenwerking in het ontwerp- en bouwteam, waarvan Hokke van meet af aan deel uitmaakte. Op die manier kon hij veel bijsturen. Hij zorgde er bijvoorbeeld voor dat er naast de grote zaal een gang naar het achterhuis kwam. Zonder zijn ingrijpen waren de kleedkamers en de laad-en-los alleen via het zijtoneel bereikbaar geweest. Hokke is erg te spreken over het werkproces. Hij kreeg alle ruimte van zijn directeur om het zo te doen als hij in zijn hoofd had. De beslissingen over de aanschaf van de nieuwe theatertechnische installaties nam hij samen met zijn team. >>

Kleine gaatjes

De grote theaterzaal oogt lang en wat smal. Dat heeft alles te maken met de oorspronkelijke dimensie van de loods. Er is veel hout verwerkt in de zaal, die gevuld is met compacte, actief zittende stoelen. Hiervoor is gekozen om aan de verplichte 748 zitplaatsen te komen. Om dat te halen zijn er ook twee balkons gekomen. Links en rechts is de zaal begrensd door immense glazen wanden die kunnen worden afgesloten met torenhoge houten panelen. Het idee van de architect is dat het publiek in de foyer zo een blik op de preset kan werpen. Een kwartier voor aanvang moeten de panelen sluiten. In open toestand ziet het er fraai uit en in theorie is het een mooi idee, maar het zal niet voor elke voorstelling werken. Wie naar de lange gladde houten panelen en eenzelfde achterwand kijkt, zal zich afvragen hoe het zit met de akoestiek van de zaal. Zichtbaar is het niet, maar al het houtwerk is geperforeerd met kleine gaatjes. 'We waren verbaasd dat dit voldoende was voor een prima akoestiek', aldus Hokke. Voor geluidstechnici is het wel even wennen dat de techniekplek redelijk naar voren zit. Het publiek kijkt er met gemak overheen, dat zal het probleem niet zijn. Wel zal de techniek zich meer bewust moeten zijn van het geluidsniveau op de achterste rijen en de balkons. 'Je moet wat harder inkomen dan je in eerste instantie denkt', is de ervaring van Hokke. Er is geen vaste regiecabine meer omdat die in de oude Kampanje toch nauwelijks werd gebruikt. De veertien meter brede toneelopening wordt begrensd door de portaalbrug uit het oude theater, die voor de nieuwe si-

De toneeltoren is zowat het enige nieuwe element aan de buitenkant van de gebouwen

tuatie verlengd is. Er is veel ruimte op en rond het toneel. Hokke is daar content mee: 'De vrachtwagens gaan nu wel leeg, omdat het hele decor nu past. Daar moeten we nog wel aan wennen.' Hokke merkt nu ook dat zijn team klein is: 'Het team bestaat inclusief mijzelf maar uit vier mensen in vaste dienst. Verder huur ik zzp'ers in, ruim meer dan in de oude situatie. Tot nu toe zijn dat gelukkig wel dezelfde mensen, maar als het festivalseizoen begint moeten we maar afwachten of dat zo blijft.' De theaterzaal is voorzien van nieuw, conventioneel licht en een nieuwe geluidsinstallatie, het zaallicht bestaat uit led, evenals de horizonverlichting.

Pilaar

Nieuwbouw van de laad-en-los werd alleen toegestaan als deze precies zo afgetimmerd zou worden als de loods ernaast. Aldus geschiedde; het ziet er precies zo uit als de botenloods ernaast. Binnen biedt de laad-en-losplek plaats aan één trailer. Het perron lijkt met een hoogte van circa 70 centimeter aan de lage kant. Hokke ziet daar geen probleem: 'Er zijn hogere en lagere vrachtwagens.' Er staat een pilaar enigszins in de weg die het manoeuvreren met grote decorstukken kan bemoeilijken. Hokke: 'Dat was me ontgaan op de tekening. Tijdens de bouw kwam ik erachter dat die pilaar er kwam.' Het achterhuis is voorzien van opvallend ruime en aange-

Grote zaal, 748 stoelen

Mobiele tribune in de stadshal

Architect: Van DongenKoschuch

Bouw: De Nijs

Constructeur: IMD

Advies installaties: WHR

Adviseur akoestiek en bouwfysica: LBP

Theateradvies: PB | theateradviseurs

Toneelinstallatie, verrijdbare bruggen

stadshal: STS

Tribune en stoelen middenzaal, stoelen

grote zaal: Jezet Seating

Audio grote zaal en foyer: TM Audio

Audio stadshal, microfoons, intercom,

afluistering: The Audiospecialists

Theaterlicht grote zaal, dimmers,

lichtcomputer: Controllux

Afstopping: ShowTex

naam ingerichte kleedkamers. Hokke had graag een apart trappenhuis richting rollenzolder buiten aan de achterkant van de zaal gehad, maar volgens de architect maakte die uitbouw geen enkele kans bij de bewakers van het cultureel erfgoed. Er moest dus een pragmatische oplossing gevonden worden. Dat werd een trap die vanaf de zijbrug, net boven de portaalbrug, vrij steil naar de rollenzolder leidt. Hokke ziet de vraag al opkomen en beantwoordt hem voordat ie gesteld kan worden: 'Voor het eerste stuk hebben we een stalen Vlizo-trap, die kun je naar boven wegschuiven, en dan is de portaalbrug toegankelijk.'

Boven de rollenzolder staan de tweeënzestig lieren van STS met een capaciteit van 500 kilo keurig in het gelid. De installatie is van veiligheidsniveau Sil 3. 'Waar we aan moeten wennen is dat de installatie door de grotere hoeveelheid ingebouwde veiligheidsmarges trager reageert op de stick.' Op de lage rollenzolder staan als extra nog acht motortakels en vier punttrekken. De oude Kampanje was een van de eerste theaters die aan het begin van het millennium met STS in zee ging. Hokke's ervaring met de apparatuur en met name ook de dienstverlening waren dusdanig positief dat hij opnieuw voor hen koos.

Mobiele tribune

In de oude situatie had de Kampanje al een evenementenhal, maar niet zo royaal bemenen als deze. Net als in de theaterzaal is ook hier veel daglicht. Met een druk op de knop is de zaal in een paar minuten verduisterd. De stadshal is zeer flexibel in te richten en kan volledig afgestopt worden. In het midden is er plek voor een theaterzaal met 270 stoelen, maar die zou eventueel ook elders in de ruimte gestalte kunnen krijgen. Dit komt omdat de theatertechniek overal naartoe te verplaatsen is. STS heeft op de nog aanwezige kraanbaan zeven beweegbare bruggen voor licht en geluid gebouwd. Het ziet eruit alsof ze er altijd zijn geweest. De bruggen zijn in de lengte van de zaal overal naartoe te bewegen. De mobiele tribune wordt in een ruimte verderop opgeslagen en naar zijn plek getransporteerd door een Hooverkraft-systeem. 'De afgelopen week hebben we de middenzaal eruit gehaald, maar overmorgen moet hij weer worden opgebouwd, en zaterdag moet ie er weer uit. Het is meer werk dan we dachten. Dit moet logistiek nog beter gepland worden, ook omdat de tribune langs vergaderzalen getransporteerd wordt.' Een aardig detail is dat er boven het horecadeel in de uiterste hoek van de hal een VIP-deck is

gemaakt. Dan zijn de VIP's ook zo in het café-restaurant dat de Kampanje in eigen beheer runt.

Avontuur

Telkens op onze wandeling door het pand laat Nico Hokke de mooie doorkijkjes naar buiten zien. Ondanks het hondenweer ziet het omliggende gebied er aantrekkelijk uit. Het oogt een beetje als het NDSM-terrein in Amsterdam, maar dan in het klein. Alles heeft nog de romantiek van de oude scheepvaart over zich, de uitstraling van avontuur en verre reizen. De locatie opent voor de Kampanje ook de mogelijkheid om op buitenpodia te werken. Ruimte zat en stil genoeg, omdat het niet midden in de drukte van de stad ligt. Je zou zeggen: meld je hier aan als huisgezelschap! Alle voorzieningen van een schouwburg en de uitstraling en flexibiliteit van een culturele broedplaats. <<